

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

LA LLOSA DE RANES

LA COSTERA

AJUNTAMENT
DE LA LLOSA DE RANES

INSTITUT CARTOGRÀFIC VALENCIÀ

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECULL I TEXT
Francesc-Lluís Esteve Gómez

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Esperança Martínez Molina

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
La Llosa de Ranes, 197

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de la Llosa de Ranes

ISBN: 978-84-482-6027-9
Depòsit legal: V-1401-2015
Impressió: LAIMPRENTA CG
www.laimprentacg.com

LA LLOSA DE RANES

El municipi de la Llosa de Ranes, en la comarca de la Costera, és el que se situa més al nord de la subcomarca de la Costera de Ranes, al peu de la serra de Santa Anna (344 m) i de la cadena de tossals que formen els dos vessants del port de Càrcer i que separen la Costera de la Ribera.

El terme, de 7,1 km², té una forma allargada en direcció nord-sud, i va des de la referida cadena de tossals i la font Pollosa (o del Poll), a tramuntana, fins al barranc dels Carnissers, a l'extrem del migjorn. A llevant, marca el límit del terme el camí dels Banys; a ponent, ho fan el barranc del Salt, el barranc de la Mola i l'assagador de Vistabella, que voregen l'Alabastrera i la serra Cavada, i que corren per la mateixa vora dreta de l'actual autovia A-7, en direcció a la Ribera. El terme es completa amb els enclavaments, situats dins el terme de Xàtiva, de la carada del Rastell i de la carada del Condemnat, al port de Càrcer, i del pla de Bombes, dit oficialment de l'Emperador. Per contra, el terreny del caramull de Santa Anna, on hi ha l'ermita, pertany a Xàtiva.

El terme de la Llosa de Ranes es troba envoltat quasi pertot arreu pel de Xàtiva, excepte en l'extrem nord, on afronta amb pobles de la Ribera: Castelló, Beneixida i Alcàntera de Xúquer, i a mitjan ponent, on limita amb el de Rotglà i Corberà, en la zona que hi ha entre Vistabella i el port de Càrcer.

Fins a l'extensió del reg modern, el terme era quasi tot terreny de secà, excepte la reduïda extensió compresa entre la séquia de la Llosa, que travessa el poble, i el barranc dels Carnissers.

Tenim constància documental de la Llosa almenys des del 1373, quan s'esmenta «l'alqueria appellada la Llosa d'en Berenguer Fort». Les llistes de pagadors de l'impost del morabatí ens mostren que en el segle XV els seus pobladors eren cristians, a diferència dels altres llocs i alqueries de la comarca, habitats quasi exclusivament per musulmans. El 1520 el lloc es va convertir en realenc, ja que dotze llauradors, sis de la Llosa i sis de Xàtiva, van comprar el lloc al noble Joan Sang.

La població de la Llosa de Ranes ha crescut extraordinàriament en els darrers 150 anys fins al punt que ha arribat a duplicar-se. Dels 1.869 habitants que se censaven l'any 1857 ha passat als 3.725 del 2004. La majoria es dediquen a la indústria o al sector terciari, més que no a l'agricultura, activitat que ocupa menys d'un quart dels llosers, una orientació que, per contrast amb altres pobles de la Costera de Ranes, ja assenyalava l'il·lustrat Antoni Josep Cabanilles en el segle XVIII, referint-se a l'extracció i al comerç de l'algeps i l'alabastre, dels quals vivia una bona part del poble.

El nom de *la Llosa* prové amb tota probabilitat –com molts altres amb la mateixa denominació– de la via romana, en concret de la que anava cap a Saetabis, la Xàtiva romana, i faria referència a les pedres planes que la conformaven. En canvi, l’etimologia LLOC SA, que ha tingut una certa difusió, és una suposició que va llançar el ja referit Cabanilles sense cap fonament, perquè no hi ha cap document que en done testimoni. El determinatiu *de Ranes*, que s’usa per a diferenciar-la d’altres poblacions dites també *Llosa*, prové del nom de la subcomarca de la Costera de Ranes, i en concret de l’alqueria de Rahana, que apareix esmentada en el Llibre del Repartiment (segle XIII) i que estava situada al final del curs de la séquia de Ranes, dins el terme actual de Rotglà i Corberà.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

Alt del Mut
Carada del Condemnat
Carada del Rastell
Corona del Bany
Cova de Pelo
el Molló de les Covetes
l'Alabastrera
Lloma de les Moles

Lloma del Serrador
Pla de Bombes
Port de Càrcer
Portet de Castelló
Santa Anna
Serra Cavada
Serreta del Rander
Serreta Verda

Hidrografia natural

Barranc de la Foia
Barranc de la Mina
Barranc de la Mola
Barranc de les Voltes
Barranc de Montell
Barranc de Sant Joanet
Barranc del Pont dels Gossos
Barranc del Salt
Barranc del Surioner
Barranc dels Cambrils
Barranc dels Carnissers
Barranquet de l'Estanquer

Barranquet del Bacorer
Barranquet dels Banys
el Salt
el Xàrcol
Font de la Foia
Font de la Teula
Font de Sopa
Font del Ceguet
Font del Surioner
Font Pollosa
Font Pudenta
Naixement de Sant Joanet

Hidrografia artificial

Bassa de Sant Joanet
Séquia de la Llosa

Séquia Doble de Vinyes

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Banys de Santa Anna
Casa de la Botiga de la Mona

la Llosa de Ranès

Partides i paratges

Ciprers
el Calvari
el Rajolet
el Salt
el Teular
els Alterons
l'Engolidor
la Foia
la Frontera
les Clotxes

les Tres Casetes
n'Arenys
Racó de la Mina
Racó de Panet
Racó del Moratxo
Racó del Surioner
Racó dels Cambrils
Ricards
Vistabella

Vies de comunicació

Assagador de Santa Anna
Assagador de Vistabella
Autovia d'Albacete
Camí Blanc
Camí de l'Engolidor
Camí de la Casa de Xoc
Camí de la Creu
Camí de la Foia
Camí de la Frontera
Camí de la Mina
Camí de la Mola
Camí de la Teixonera
Camí de n'Arenys
Camí de Ricards

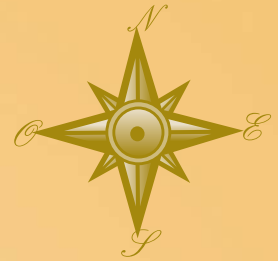
Camí de Santa Anna
Camí de Sorió
Camí de Vistabella
Camí del Carme
Camí del Port Vell
Camí del Salt
Camí dels Banys
Camí dels Cambrils
Carretera de Rotglà
Carretera de Xàtiva
Carretera Vella del Port de
Càrcer
Pont dels Gossos

Altres llocs d'interés

Cementeri
Club de tenis
Creu de la Fe Viva
Creu de la Missió
Ermita de Santa Anna (Xàtiva)

Ermita del Crist del Miracle
Escoles
la Mina
Polígon Industrial de la Llosa de
Ranes

Elements físics

TERME D'ALCÀNTERA DE XÚQUER

TERME DE BENEIXIDA

TERME DE VILANOVA DE CASTELLÓ

TERME DE XÀTIVA

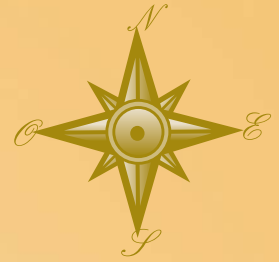
TERME DE XÀTIVA

TERME DE ROTGLÀ I CORBERÀ

TERME DE XÀTIVA

Presència humana

TERME D'ALCÀNTERA DE XÚQUER

TERME DE BENEIXIDA

TERME DE VILANOVA DE CASTELLÓ

TERME DE XÀTIVA

TERME DE XÀTIVA

TERME DE ROTGLÀ I CORBERÀ

TERME DE XÀTIVA

0 100 200 400 600 800 1.000 Metres